

BENIN

SCENARIUSZ LEKCJI

NIE RÓB KRZYWDY INNYM LUDZIOM

Czas trwania
45 minut

TEMAT

NIE RÓB KRZYWDY INNYM LUDZIOM

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl.

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT

Żyjemy w świecie, w którym wielu ludziom dzieje się krzywda. Często przechodzimy wobec niej obojętnie. Odwracamy wzrok, udajemy, że nas to nie dotyczy, nie mamy odwagi, aby zareagować. Oczywiście, nie należy w nieodpowiedzialny sposób narażać się, ale jest wiele sposobów mądrej reakcji na zło, które zmniejszają jego skalę. Nasza aktywna, przemyślana postawa może przyczynić się do tego, że ktoś przestanie być krzywdzony, komuś przestanie być źle, a jego życie zmieni się na lepsze. Zło najczęściej bywa bezmyślne i naprawdę można je pokonać rozumem wspartym przez serce.

CĘLE ZAJĘĆ

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, że trzeba przeciwdziałać krzywdzeniu innych ludzi.

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń potrafi określić, jak się może czuć osoba, którą ktoś broni przed krzywdą.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń wyraża gotowość przemyślanej pomocy osobom krzywdzonym.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ

Zapisz na tablicy dwa hasła: „Piekło to inni ludzie” (Jean Paul Sartre). „Szczęściem jednego człowieka jest drugi człowiek” (Jean Paul Sartre).

Porozmawiaj o tych aforyzmach z uczniami. Zwróć ich uwagę na to, że autorem obu powiedzeń jest jeden człowiek. Poproś uczniów, by zastanowili się, co oznaczają słowa zawarte w tych cytatach. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Dlaczego ludzie mogą być jednocześnie dobrzy i źli?
- Dlaczego jeden człowiek może być dla drugiego człowieka piekłem?
- Co to znaczy, że jeden człowiek może być dla drugiego szczęściem?

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Poproś uczniów, by podali przykłady sytuacji krzywdzących i dających szczęście drugiemu człowiekowi. Przygotuj uczniów do projekcji fragmentów reportażu np. słowami: Za chwilę obejrzymy film. Jego bohaterką jest dziewczyna, która od innych ludzi zaznała wiele zła. Ale od innych ludzi otrzymała również wiele dobra. Oglądając film, zwróćcie uwagę na to, co mówi Djamila, zwróćcie uwagę na jej emocje.

PROJEKCJA FILMU

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 22

BENIN: mity, magia i... dziecięca tragedia

BENIN - MAŁY KRAJ NAD WIELKĄ ZATOKĄ

Benin to niewielki kraj w Afryce Zachodniej położony nad Zatoką Gwinejską. Graniczy z Togo, Burkina Faso, Nigrem i Nigerią. Państwo to odzyskało niepodległość dopiero w 1960 roku. Do tego czasu nosiło nazwę Dahomej, a w 1975 roku zmieniło nazwę na Benin.

W Beninie temperatura czasami dochodzi do ponad 40°C, a piasek z nad Sahary wdziera się w każdy zakamarek ludzkiego ciała. Różnicowanie klimatyczne powoduje, że na północy przeważają sawanny, a na nich trawy, baobaby i akacje, natomiast na południu, wzdłuż wybrzeża i przy ujściach rzek, rozpościerają się lasy namorzynowe. Nie przeszkadza im woda morska, która w czasie przyływu zalewa te tereny. Widać wtedy tylko korony drzew. Z kolei w czasie odpływu korzenie są odsłaniane. To jeden z bardzo charakterystycznych dla tego kraju malowniczych obrazów.

Czytaj dalej na stronie 22

Benin – magiczne krajobrazy, ale i miejsce, gdzie wiara w czary skazuje niewinne dzieci na śmierć.

WIERZENIA: MOZAIKA ETNICZNA I RELIGIJNA

Benin zamieszkują różne plemiona, a co się z tym wiąże, jest tu wiele religii. Żyją tu przede wszystkim katolicy, muzułmanie, protestanci i szereg wyznawców religii plemiennych. Grupą dominującą są Fonowie, którzy praktykują kult przodków. Oddają im cześć i zwracają się do nich o radę. Według tej grupy to przodkowie mają wpływ na życie obecnych pokoleń.

Z kolei Hausa, druga co do liczebności grupa etniczna, wyznaje obecnie islam. Lud ten trudni się rolnictwem i myślistwem. Społeczność Hausa jest silnie zhierarchizowana, a życie rodzinne zdominowane jest przez mężczyzn. Silny patriachalizm skutkuje słabą edukacją dziewczynek, zakazem opuszczania domu przez kobiety w wieku rozrodczym oraz wielożenstwem.

Dziecko oskarżone o czary u uzdrowiciela.

Czwartą co do liczebności grupę stanowią ludy Bariba. Mieszkają przede wszystkim w północnej części kraju. Wierzą one, że dziecko może stać się czarownikiem: wystarczy tylko, że jest „źle narodzone”.

Czytaj dalej na stronie 23

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- W jaki sposób bliscy skrzywdzili Djamilę?
- Jakiego rodzaju pomoc dziewczyna otrzymała od innych ludzi?
- Jaką osobą jest ciotka Djamili?

Wskazówka:

Zwróć uwagę uczniów na to, jak trudno, ze względu na twarde obyczaje w otoczeniu Djamili podjąć decyzję o tym, by jej pomóc, by przerwać „błędne koło krzywdy”.

ZADANIE

Przestać krzywdzić i pomóc

Zwróć uwagę uczniów na to, że często bardzo blisko, tuż obok nas, komuś dzieje się coś złego. Często nie zwracamy na to uwagi. Tymczasem nasza obojętność wobec problemów, potrzeb innych ludzi to działanie na ich szkodę. Podziel uczniów na zespoły i przeczytaj treść zadania:

Kasia przyszła do nowej szkoły miesiąc temu. Przyjechała z innego miasta. Już pierwszego dnia okazało się, że ma trudności w nauce. Na lekcji matematyki nie potrafiła rozwiązać zadania. Nie знаła treści lektury omawianej na polskim. Nawet na WF-ie nie potrafiła wykonać ćwiczenia, które innym szło jak z płatka. Kasia poprosiła o pomoc w matematyce Zosię, z którą siedziała w jednej ławce. Zosia jednak odpowiedziała, że nie ma czasu, ponieważ ma ważniejsze zajęcia. Nikt nie chciał jej też pożyczyć książki, więc lektury też nie mogła przeczytać. A na WF-ie wszyscy śmiali się, że jest taka niezdar. Kolejnego dnia Kasia znowu nic nie umiała. Po matematyce szybko wybiegła z klasy...

dalszy ciąg scenariusza na stronie 19

Edukacja jest niezwykle ważna dla poprawy jakości życia.

Ocalone dzieci w sierocińcu pod Natitingou.

Wskazówka:

Zadbaj o bezpieczeństwo emocjonalne uczniów. Niech dobiórą się do pracy tak, by wszyscy czuli się bezpiecznie i komfortowo. Poproś, by uczniowie zastanowili się i zaproponowali, jak koledzy Kasi mogą przerwać „spirale krzywdy”. Zwróć uwagę uczniów na to, że Kasia sama nie poradzi sobie w tej sytuacji. Podobnie, jak Djamila, potrzebuje pomocy innych. Podkreśl, że liczy się to, co mogą zrobić dla Kasi poszczególni uczniowie, a co może cała klasa.

ROZMOWA

Poproś uczniów, by przedstawili propozycje rozwiązań, które wypracowała każda grupa.

Zapytaj także o to:

- Co może się stać, jeżeli koleżanki i koledzy z klasy nie pomogą Kasi?
- Co może się stać, jeżeli Kasia otrzyma pomoc od koleżanek i kolegów?

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 24

Według wierzeń Bariba „złe narodzenie” ma miejsce wtedy, kiedy dziecko urodzi się przedwcześnie, pośladkowo, kiedy najpierw ukaże się jego rączka lub też noworodek ma już załázky zębów. Takie dziecko narażone jest na śmierć lub wyklęcie ze społeczności.

Benin jest również kolebką *voodoo*. Religia ta łączy wierzenia Czarnej Afryki, religii rzymskokatolickiej i spirytualizmu brazylijskiego. Powstała w bardzo trudnym dla Afryki okresie – w czasach niewolnictwa. Sprowadzani do Ameryki niewolnicy nie odrzucili swoich wierzeń, a jedynie połączyli je z nową wiarą. W ten sposób powstały kult przodków, rytuał „opętania”, a także „laleczki *voodoo*”. Lalki wykorzystuje się do rzucania klątwy na wrogów, wpędzania ich w chorobę. Wśród wyznawców tej religii panuje nadal przekonanie, że poprzez magię można ożywić ciało zmarłej osoby. Tylko nieliczni mogą komunikować się ze światem zmarłych: kapłan (*hougan*), kapłanka (*mambo*) i czarownik (*bokora*).

**STRACH I STEREOTYPY,
KTÓRE ZABIJAJĄ**

W tym kraju bieda idzie w parze z zabobonami. Brak edukacji powoduje, że to, co jest przekazywane ustnie z pokolenia na pokolenie, liczy się bardziej niż ludzkie życie. Tu nadal ludzie wierzą w to, że to, jak się narodziłeś,

Czytaj dalej na stronie 24

decyduje o tym, czy będziesz żył. Oskarżenia o czary są powszechne, a ich ofiarami często padają noworodki. Matki, bojąc się wyrzucenia z lokalnej społeczności, często same mordują „inne” dzieci.

Już kilkuletnie dzieci mogą być oskarżone o czary, gdy mają „zły wzrok” lub rzekomo przez nie umierają członkowie rodziny. Dochodzi wówczas do drastycznych scen, np. wkłada się dziecko do mrowiska, aby tam umarło lub daje się mu do wypicia krew zwierzęcia zatrutą „czarnym proszkiem”. Czasem też oddaje się te dzieci czarownikom. U nich poddawane są rytuałom oczyszczenia i pracują na rzecz bokora. Rzadko jednak zdarza się, żeby dzieci wróciły do swoich rodzin żywe.

Podopieczni SOS Wioski Dziecięcej znowu odnajdują radość z zabawy.

Choć od 2010 roku w Beninie nie można już legalnie oskarżyć dziecka o czary, nadal jest to praktykowane. Na szczęście w okolicach miejscowości Natitingou powstał sierociniec dla oskarżonych o czary, uratowanych przed śmiercią, porzuconych dzieci. Trafiają tu też najmłodsi z rodzin wielodzietnych, w których po prostu brakuje jedzenia.

W Beninie codziennie dochodzi do tragedii, których ofiarami są często bardzo małe dzieci. Stereotypy mają większe znaczenie niż życie. Wierzenia są tu tak głęboko zakorzenione, że często nie ma już miejsca na rozsądek czy przeciwstawienie się lokalnej społeczności. Lud Bariba uważa, że „śmierć jest lepsza niż wstyd”. Jak więc przeciwstawić się ludziom i żyć z dzieckiem zhańbionym? Jak żyć we wspólnocie, która każe kobiecie zabić własne dziecko, bo urodziło się „złe”? Jak radzić sobie ze stereotypami przekazywanymi z pokolenia na pokolenie? Odpowiedzią na te pytania może być tylko ludzka miłość i edukacja już od najmłodszych lat. ■

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

WIEM:

Nawiąż do cytatów. Zwróć uwagę, że jest wiele takich sytuacji, kiedy każdy z nas może przyczynić się do tego, że innym ludziom nie będzie działała się krzywda.

CZUJĘ:

Wiele zależy od naszego postępowania. Możemy nie robić nic – wtedy pozwalamy na to, by drugi człowiek „przeżywał piekło”. Możemy też pomóc drugiemu człowiekowi „być szczęśliwym”.

POMAGAM:

Zaproponuj, by uczniowie wyobrazili sobie, że pożyczają Kasi zeszyt od matematyki, żeby mogła nadrobić zaległości, a na karteczce włożonej do zeszytu piszą kilka słów, bo chcą dodać Kasi pewności siebie. Żeby nie czuła się tak źle. Zbierz karteczki napisane przez uczniów. Zapewnij ich, że pozostaną anonimowe. Znajdź czas, aby na kolejnej lekcji omówić treści napisane przez uczniów na karteczkach.

Dzieci oskarżone o czary są zupełnie bezbronne wobec przesądów.